

Lecția despre cub – Nichita Stănescu

Opera Lecția despre cub este o **artă poetică neomodernă** ce exprimă în mod metaforic **viziunea creatorului asupra perfecțiunii**. Fiind publicată în ultima etapă de creație în volumul „Opere imperfecte” (1979) cuprinde o viziune matură a poetului asupra condiției de creator și asupra receptării operei de artă.

Volumul se deschide cu „*Lecția despre cub*” și se finalizează cu „*Lecția despre cerc*”, două figuri geometrice perfecte venite în contradicție cu titlul volumului. În acest sens, este sugestivă dorința poetului de a sublinia faptul că perfecțiunea pentru creator nu se va suprapune niciodată perfecțiunii imaginate de receptor.

Etapele creației stănesciene

În **prima etapă** de creație stănesciană sunt cuprinse volumele „*Sensul iubirii*” și „*O viziune a sentimentelor*”. Se delimitează un eu poetic adolescentin în care sinele este în deplină concordanță cu universul. Stările de fericire absolută sunt completate de iubire ca sentiment original al nașterii cuvintelor. **Temele predominante** sunt iubirea și timpul.

În **a doua etapă** se regăsesc volume precum „*Omul și sfera*”, „*Roșu vertical*”, „*Necuvintele*”, „*11 elegii*”, „*Laus Ptolemaei*”. Opera cuprinsă în aceste volume devine o schimbare de zodie deoarece lirismul este interiorizat și reflexiv.

Temele predominante ale poeziilor sunt opera și creatorul, gânditorul, timpul scurs ireversibil. Se schimbă percepția asupra temporalității, scurgerea timpului fiind dureroasă, iar cântecul devine singura alinare în care versurile se structurează inefabil. Se insistă asupra condiției poeziei ca opera gândită și asupra condiției creatorului văzut în ipostaza de gânditor. Matematica, pe lângă știință, devine cale de cunoaștere a universului.

Prin volumul „*Opere Imperfecte*” (1979) se face trecerea **la a treia etapă** de creație stănesciană dominată de meditație gravă, **tema morții și a timpului**, dar și schimbarea concepției despre artă poetică. Alte volume reprezentative sunt „*Măreția frigului*” și „*Noduri și semne*”. Poezia de tip artă poetică este metaforică, simbolică, plină de viziune în care eul poetic se transfigurează, dorind să supraviețuiască prin cuvinte.

Caracteristici neomoderne în opera lui Nichita Stănescu

- Poezia este considerată o **modalitate de cunoaștere deplină** și ea contrariază mereu așteptările cititorilor
- Poezia este definită pe coordonatele existenței și ale cunoașterii, de aceea urmărește **lupta sinelui cu sinele** și confruntarea dintre gânditor și creator
- Sunt abordate din nou marile teme ale literaturii române
- Se creează un **univers original** în poezie în care abstractul ia formă concretă, iar legătura dintre abstract și concret se realizează bivalent
- Caracteristica permanentă a limbajului este **ambiguitatea** împinsă pâna la aparența de absurd și nonsens, metaforele devenind originale datorită subtilității lor, iar imaginile artistice sunt insolide

Titlul poeziei „Lecția despre cub” este format din două substantive, care *denotativ* semnifică ideea de redare a unor cunoștințe legate în acest caz de o figură geometrică perfectă. Valoarea *conotativă* reiese din ipostaza eului poetic de poet sau creator ce își împărtășește discipolilor sau simplilor cititori concepția despre perfecțiunea în artă. *Cubul* semnifică poezia ca și creație ce suportă oricând modificările creatorului deoarece se poate schimba acel etalon de frumusețe pe care poezia îl reprezintă.

Specific artei poetice se conturează **universul tematic** axat pe condiția poetului și viziunea asupra creației. Motivul literar central este *cubul*, iar alte motive literare sunt piatra, sângele, sărutul, receptării artei și motivul perfecțiunii în artă.

Simbolul dominant al poeziei este ochiul lui Homer. Pornindu-se de la poetul orb, autorul Iliadei și Odiseei, este sugerat momentul în care opera este simțită cu toate celelalte simțuri pentru a fi înțeleasă, nu doar citită.

Din punct de vedere **compozițional**, poezia cuprinde *trei secvențe lirice* în care diferă ipostaza eului poetic: în prima secvență eul liric este surprins în **ipostaza de creator**, în a doua în **ipostaza de cititor**, receptor al propriei creații, iar în ultima secvența din nou în **ipostaza de creator**.

Prima secvență (ipostaza – creator)

- Surprinde în mod etapizat momentele urmărite în scrierea poeziei
- Se remarcă prezența verbelor impersonale „se ia”, „se cioplește”, „se lustruiește”, „se răzuiește”, pentru a marca detașarea eului poetic de propria creație
- Câmpul semnatic dominant este al sculpturii, făcându-se o analogie între cele două arte (literatura și sculptura)
- Poezia pornește de la simplul cuvânt „piatră”, nereprezentativ, nemodelat, în formă brută
- Munca celui care creează este dominată de efort interior, în special care provoacă durere „daltă de sânge”
- Poezia pentru a fi reprezentativă are nevoie de mai mult decât o simplă lecturare, de aceea ochiul lui Homer surprinde toate simțurile cu ajutor cărora poezia poate fi modelată
- Totul se continuă la infinit până ce cubul iese perfect

A doua secvență (ipostaza – cititor)

- Poezia este scrisă în scopul venerării, sărutul în text fiind metafora receptării operei
- La rândul lui, cel care a scris opera devine cititor pentru a-și putea dinafară admira creația, neinfluențat de sentimente
- La rândul lui, publicul cititor este cel care admiră opera scrisă și pentru că literatura este destinată cunoscătorilor, ultima receptare este *infanta* văzută în ipostaza de *muză* sau de *nobilă protectoare* a scrierii

A treia secvență (ipostaza – creator)

- Schimbarea în poezie urmează ca un dat firesc deoarece se impune o nouă variantă pentru atingerea perfecțiunii
- Cuvintele arată o schimbare brutală „brusc”, „se sfârâmă”, „un ciocan”
- Dacă pentru eul poetic doar acum atinge perfecțiunea, cititorul *neobișnuit* cu schimbarea nu va percepe în mod pozitiv noua valoare estetică și artistică
- Ca urmare, este ușor de anticipat reacția, folosindu-se inversiunea „zice-vor”
- Folosirea condiționalului-optativ (mod verbal), la timpul perfect „ar fi fost”, surprinde sentimentul de dezamăgire ce cuprinde cititorul la vederea formei finale a poeziei
- Astfel, viziunea asupra frumosului este *subiectivă*, de aceea nu reprezintă un etalon estetic și pentru poezie

Câmpul semantic dominant este al sculpturii, iar exemple avem „daltă”, „ciocan”, „piatră”, fiind substantive comune, reprezentând unelte de sculptat. Substantivele „sânge”, „ochi”, „gură” reprezintă părți ale corpului uman care iau conotații aparte. De exemplu, „sânge” simbolizează durerea, efortul creator, „ochi” – un mod de a recepta, simți lucrurile diferit, iar „gură” – tot un mod de a recepta, cunoaște.

Nivelul artistic se distinge prin subtilitatea metaforelor „o daltă de sânge”, „se lustruiește cu ochiul lui Homer”, „se răzuiește cu raze”. În același timp, gradația ideilor, ambiguitatea limbajului realizată de rețeaua de semnificații a textului liric. Ca și figură de stil mai este prezentă și inversiunea „zice-vor”.

Modurile de expunere prezente în text sunt descrierea și monolgul. La descriere aparțin cuvintele „de piatră”, „de sânge”, „perfect”, „sfârâmat”, iar la monolog există ultimul vers al poeziei „- Ce cub perfect ar fi fost acesta dacă n-ar fi avut un colț sfârâmat!”

La **nivel formal**, ideile poetice stănesciene sunt exprimate cu ajutorul versului liber, unde inițiala majusculă se utilizează la începutul fiecărui enunț, dar nu și fiecărui vers. Ritmul interior, scadarea conferită de repetiție, absența rimei clasice conferă versurilor o muzicalitate aparte, ce transmite dramatismul actului de creație.

În concluzie, opera dată constă în semnificația **metaforei – simbol** „*cubul*”, care provine din multiplicarea sensurilor conotative ale cuvintelor.

DeaCoffee.com